

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

INDBYDELSESSKRIFT

TIL

BEN OFFENTLIGE EXAMEN

I

RÖNNE HÖIERE REALSKOLE

I JULI 1868.

RÖNNE.

TRYKT I COLBERGS BOGTRYKKERI.

Indbydelsesskrift

til

den offentlige Examen

i

Rønne højere Realskole

i Juli 1868.

Indhold:

1. Phosphoriten paa Verdensudstillingen i 1867 og Phosphoriten paa Bornholm af Adjunct M. Jespersen.
2. Skoleefterretninger.

—•••••

RØNNE.

Trykt i Colbergs Bogtrykkeri.

1868.

**PHOSPHORITEN PAA VERDENSUDSTILLINGEN
I 1867.**

AF M. JESPERSEN.

Denne Meddelelse findes, med Undtagelse af Indledningen, i Tidsskrift for Physik og Chemi, 7de Aargang samt tildeels i Landoekonomisk Tidsskrift, 1868.

Phosphoriten paa Verdensudstillingen i 1867.

Gjødning — ja, er der vel noget som helst, den dygtige Landmand attraaer begjærligere til sit Agerbrug, end Gjødning? Gjødningebunken er hans Øiesteen, dens Forøgelse hans inderligste Ønske. Slaaer den alligevel ikke til, kunne de kunstige Gjødningssarter mere eller mindre fuldstændigt bøde paa dette; dog er Landmanden i Almindelighed ikke overordentlig beredvillig til at anvende disse; deels koster det Penge, deels besidder han ikke altid de nødvendige Midler til at sikre sig mod Bedragerier ved Indkjøb eller de fornødne Kundskaber til at bedømme de forskjellige Gjødningssarters Værd; dog takket være den kemiske Analyse, der saa nogenlunde beskytter mod Bedragerier, kan Landmanden med Fortrøstning anvende dem. Der gives vel af kunstige Gjødningssarter en stor Mængde forskjellige Slags efter Navnet, men efter Gavn og Realitet dog egentlig kun tre Slags: 1. de Ammoniak- og Kvælstoffrige, 2. de Phosphorsyrlige og 3. de Alkalirige, hvortil endnu kunde føies de, som indeholde Svovlsyre. De første repræsenteres fornemmelig af den ægte Perugiano*); til anden Afdeling hører den phosphorsure Kalk, Baker-Guano, Phospho-Guano, suur phosphorsur Kalk, Superphosphat, Beenmeel, Phosphoritpulver o. fl.; Fiskeguanoen kan henregnes til begge Afdelinger. Den tredje Klasse indbefatter Veistøv og Granitpulver, brændt Leer, hvortil kan føies Gibs, Tang, m. m.

Planterne behøve en stor Mængde Stoffer til deres Ernæring, men tage dog især to: Kulsyre af Luften og Vand

*) Desuden Chilialpeter og svovlsur Ammoniak.

med Kvælstofforbindelser af Jorden (og Luften?); jo mere de kunne optage heraf, desmere voxe de naturligviis, men omendskjønt Kulsyre altid, Vand for det Meste og Kvælstofforbindelser hyppigt ere tilstede i rigelig Mængde, avles dog langtfra altid en god Afgrøde; thi Planterne synes ikke „at kunne voxe sig kjødrige og fede uden de have Been og Knogler i sig“; med andre Ord, Kulsyre, Kvælstof og Vand ville ikke ret assimileres af den, dersom de ikke samtidig bydes en tilstrækkelig Mængde tilgængelige Stoffer af visse uorganiske eller mineralske Legemer, nemlig Kalk, Alkali, Kiseljord, Phosphorsyre, Svovlsyre og a. og forefinde disse under visse ejendommelige Forhold, hvor Varme, Sollys, Elektricitet, chemiske Kræfter, Kulsyredannelse spille en Rolle. Af disse maa vistnok Phosphorsyren sættes øverst, thi den udgjør en meget væsentlig Bestanddeel af Kornsorterne og Rodfrugterne og af mange andre Planter; indeholder Jordbunden ikke tilstrækkeligt af Phosphorsyren, ville disse Planter ikke ret trives. — Den Gaard, der afsætter aarlig f. Ex. 300 Tdr. Korn, mister omtrent 1200 \mathcal{R} phosphorsuur Kalk eller næsten det Samme som 1200 \mathcal{R} Beenaske — hver Tønde Land c. 50 \mathcal{R} *), hvilket omtrent kan svare til 2000 \mathcal{R} Staldgødning; herved maa Agerjorden efterhaanden udtømmes for Phosphorsyre, uden for saa vidt at Gjødningen giver den tilbage Alt, hvad den mister; dog det gjør den i Almindelighed neppe, og Agerjorden indeholder af Naturen i Reglen kun faa (1 á 4) Tusinde Pund phosphorsuur Kalk pr. Tde Land**); det bliver derfor efter kortere eller længere Tids Dyrkning nødvendigt at tilføre Jorden

*) Naturligviis kun det Aar den bærer Sæd.

***) En vis Mergel fra Møen, med 10% kulsuur Kalk, indeholdt ifølge Forchhammer $\frac{2}{10000}$ Phosphorsyre, altsaa 1 Tde Land 1 Fod dybt — 1100 \mathcal{R} .

dette Stof. Den phosphorsure Kalk er et Grundforbedringsmiddel, og jo mere intenstvt Agerbruget er, desto nødvendigere bliver den: men uheldigviis er den just ikke overordentlig hyppig som større Lag eller Masser i Jorden, og derhos temmelig dyr, man regner fra 3 til 5½ Sk. pr. \mathcal{L} efter dens mindre eller større Opløselighed i Vand. Jordlag, som indeholde den, ere særdeles værdifulde og eftersøges derfor stærkt; de vigtigste for os ere Phosphoritlagene — af dem har jeg opdaget nogle paa Bornholm og jeg skal nu give en sammentrængt Oversigt af Phosphoriten.

Idet jeg skrider til denne min korte Beretning, kunde den foreløbige Meddelelse maaske ikke være overflødig, at Phosphorit er en Stenart, hvis Hovedbestanddeel er phosphorsuur Kalk, men i meget forskjellig Mængde - 20 à 70 Procent — medens Resten er Sand, Leer, Kalk og desl.; den forekommer i Almindelighed som grønligt graabrune Klumper eller Knolde af samme Form og Størrelse som Kartofler; disse ere hyppigt kittede sammen ved Kalk, Leer eller Sand til mere eller mindre faste Lag, der ofte have en meget betydelig Udstrækning, men sjældent nogen anselig Tykkelse. Det er nu dette Stof og fornemmeligt hvad deraf fandtes paa Verdensudstillingen, som jeg skal omtale nedenfor.

Frankrig var fremfor noget andet Land rigeligt repræsenteret, idet ikke færre end over 230 Provenummere vare udstillede (Cl. 40), nemlig fra følgende Departementer: Ardennerne, Marne, Haute Marne, Meuse, Aube, Yonne, Côte d'Or; Pas de Calais med Boulonnais; Seine Infre, Saône, Jura, Isère, Alpes Maritimes og Calvados*). Fra

*) Desuden er Phosphoriten fundet i Departementerne Orne, Sarthe, Bouches-du-Rhône og Eure.

enhver af de sex sidste fandtes kun nogle faa Nummere, medens Hovedmassen var fra de første og navnlig fra Ardennerne; de tilhørte alle Kridtformationen, og saaledes følgende ni det øvre Grønsand: Neufchatel i Pas-de-Calais, Machéromenil, St. Marie og sammes Omegn, Savigny, St. Morel og sammes Omegn, Montbois — alle fra Ardennerne, Calvados; følgende otte fra Mergelkridtet: Crière, Marveaux, Mont fauxelles, Sechault, d'Ardeuil, La Capiere, Croix de St. Hilaire, Ferme de Bussy — alle i Ardennerne; Resten fra det nedre Grønsand (og Gault). — Alle Prøverne vare Knolder og gennemgaaende af samme Udseende og Størrelse som dem jeg har paaviist ved Stampen paa Bornholm; ifølge fremlagt Analyse*) var Sammensætningen følgende:

Uopløseligt i Syre	7,20
Phosphorsyre	27,76
Leerjord, Jerntveilte	46,64
Kalk	7,80
Vand, Kulsyre, Tab	10,60
	100,00

Fra Novion-Porcien og Machéromenil (Ardennerne) fandtes Masser af Nautilers og lignende Dyrs Skaller.

Phosphoritlagene i Frankrig tilhøre, forsaavidt de ere værd at bearbejde, paa faa Undtagelser nær den nedre Kridtformation samt ere underordnede (knyttede til) Gaultens Leerlag; dog findes de ogsaa i Formationens øvre Deel og fornemmeligt i Grønsandet over Gaultleret. I Ardennerne findes tre Phosphoritniveauer; de ere i Regelen rige, idet Knolderne indeholde mellem 30 og 70 Procent Kalkphosphat, og ere lette at bearbejde, om end Lagene sjældent naae nogen synderlig Mægtighed (en halv eller faa Fod).

*) Gjælder naturligvis kun en vis Prøve.

Hovedterrainet for Phosphoriten strækker sig ifølge de Molons Kort, som et 1 à 2 Mile bredt og boiet Strøg fra Rethel i Ardennerne vesten om Stenay, Bar le Duc, Bar sur Aube, Bar sur Seine ned til Auxerre, altsaa henimod 40 Mile igjennem de sex Departementer, som ere nævnte ovenfor. Et andet, langt mindre Terrain ligger i en Bue omkring Boulogne, en 7—8 Mile langt, men ikke engang en Miil bredt. I Hovedterrainet exploiteres Phosphoriten paa over 300 Steder og omkring Boulogne paa over 30 Steder; den tilberedes i henved 50 Fabriker, hvor den til dels blot knuses for som fiint Pulver at anvendes i Agerbruget — for Tiden 16 Millioner ₣ aarligt — og giver i denne Tilstand en Virkning, der angives at være lig med den af brugte Beenkul (noir animal) fra Sukkerfabrikerne, men langsommere; der anvendes 5 à 600 Kilogram pr. Hectare*) eller c. 550 ₣ pr. Td. Land; 100 Kilogram koste 5 à 7 Francs eller 100 ₣ omtrent 1 Rdl.; derved kommer hver Tonde Land til at koste mellem 5 og 6 Rdl., hvilket maa ansees for særdeles billigt, idet hver Td. Land gjødet med norsk Fiskeguano (der maaske nok virker hurtigere) koster c. 20 Rdl., naar der anvendes pr. Td. Land 375 ₣ à 5 Rdl. for 100 ₣. For Sammenlignings Skyld skal jeg her anføre en Analyse af norsk Fiskeguano, saadan som den har været angivet i Juli Maaned 1867.

Fugtighed	10,60
Organisk Stof	54,18
Phosphorsuur Kalk	31,79
Alkalisalte	3,38
Sand	0,05
	100,00

*) Disse Angivelser ere efter „Catalogue de l'Exposition des travaux du corps imperial des mines“; Dumas, „Enquête sur les engrais“, og mundtlige Meddelelser af Hr. de Molon.

Altsaa indeholder den Mængde, der gives 1 Td Land, nemlig
 375 \mathcal{R} Fiskeguano 120 \mathcal{R} phosphors. Kalk, der koster c. 20 Rd.;
 550 - Phosphorit*) 270 - — — — — — 6
 det vil sige for Trediedelen faaes over det dobbelte
 af phosphorsuur Kalk, eller den phosphorsure Kalk er
 $7\frac{1}{2}$ Gange billigere i Phosphorit end i Fiskeguano.

Herved maa dog ikke glemmes, at Fiskeguanoen indeholder 7,9 Procent Kvælstof eller 9,6 Ammoniak — hvilket Phosphoriten høist har Spor af — men derhos ogsaa en heel Deel Vand.

Fortrinet hælder vistnok stærkt til Phosphoritens Side.

Disse Talstørrelser give et nogenlunde tydeligt Begreb om Phosphoritindustriens Omfang i Frankrig, navnligt i agronomisk Henseende, saaledes som det er for Tiden. Endeel anderledes forholdt det sig for en halv Snes Aar siden; da jeg dengang besøgte Paris, var der vel begyndt med Phosphoritens Anvendelse i Agerbruget, men der reiste sig mange Vanskeligheder og megen Modstand; Sagen maatte kæmpe sig frem, hvorom noksom forskjellige Artikler i „Journal d'agriculture pratique“ fra den Tid vidne; i England synes man derimod allerede dengang at have været gunstigere stemt for samme.

En anden Retning, hvori Phosphoriten synes at have en Fremtid, er som Raamateriale ved Tilvirkning af en Jernforbindelse, der igjen benyttes videre i Industrien f. Ex. ved Tilvirkning af phosphorsuurt Natron**). Det i denne Retning Udstillede var vel særdeles smukt og belønnet med Priismedailler, men syntes dog at antyde en mindre omfattende Fabrikation.

*) Pulveriseret. Den alene pulveriserede Phosphorit bør helst anvendes paa ikke kalkholdig Jordbund.

**) Se Tidssk. for Phys. og Ch. 6te Aargang, 1867, S. 85

Af andre Lande spiller Nassau en meget vigtig Rolle med dets mægtige Lag af Apatit og Phosphorit, hvilket Raaprodukt anvendes i Fabriker i Frankrig; da imidlertid den pulveriserede Apatit skal opløses langt vanskeligere i Jorden end den pulveriserede Phosphorit, kan hiin neppe have den Betydning for Agerbruget som denne. — Ved Limburg an der Lahn forekommer knoldeformig Phosphorit og ved Katzenellenbogen et 20' tykt Lag*).

Englands Phosphoritlag ere betydelige og ligesom Frankrigs knyttede noie til Grønsandet**); men i England behandler man Phosphoriten i Reglen med Svovlsyre, for at danne suur phosphorsuur Kalk, der utvivlsomt virker baade hurtigere og kraftigere end Phosphoritpulver, men ogsaa er meget dyrere. Jeg hensætter nedenstaaende Analyser, saaledes som de bleve averterede i danske Dagblade sidste Sommer efter Analyse i Steins Laboratorium:

Baker Guano, Superphosphat	Phospho-Guano. Lawson
Fugtighed 17,50 13,20
Organisk og Flygtigt 8,73 16,04
Opl. phosphors. Kalk 26,88***) 26,97****)
Uopl. — — 7,07 1,92
Gibs 38,05 37,50
Alkalisalte 1,72	og Magnesia . . 3,30
Sand 0,05 1,07
-----	-----
100,00	100,00
26 à 31 Mk. pr. 100 Pd.	34½ Mk. pr. 100 Pd.

Englands Phosphorit forekommer i Grønsandet eller

*) Se Tidssk. for Phys. og Ch. 6te Aargang, 1867, S. 159.

***) Nedre Grønsand, Gault og øvre Grønsand. — Man deler i Almindelighed Kridtformationen i fem Afdelinger, nemlig foruden de nævnte i Mergelkridt og Kridt, regnet nede fra opad.

****) Svarende til uopl. do. 42,08. ****) Svarende til uopl. do. 42,22.

Kridtformationen i Landskaberne omkring London, nemlig Suffolk, Cambridge, Bedford, Hertford og Essex; desuden nordligere oppe, i Lincolnshire. I Bedfordshire ved Sandy findes saaledes et 2 til 6 Fod mægtigt Lag i det nedre Grønsand, hvilket Lag først er bleven exploiteret i de sidste Par Aar.

Apatit — et krystaliseret Mineral, der i Hovedsagen bestaaer af phosphorsuur Kalk — var udstillet i temmelig store Partier fra Canada. I Spanien ved Logrosan i Estramadura findes betydelige Lag af dette Mineral; ligeledes ved Kragerø ved Norges Sydostkyst, med et nedlagt Brud; i Cornwall, i Tyrol, ved Freiberg, i Staten New York. Ureen Apatit — Apatitsandsteen — i Gouvernementet Woronesch og ved Kursk i Sydrusland, c. 60 Mile syd for Moskau, beliggende i Kridtformationen. Jordagtig Phosphorit ved Amberg og Pilgramsreuth i Bayern, o. s. v.

Naar det aarlige Forbrug af Phosphorit i Frankrig — med 36 Millioner Mennesker — ved stadig Stigen er naaet op til 16 Millioner R eller over 400,000 R pr. Million, synes dette at være et talende Beviis for Stoffets agronomiske Betydning og for den Vigtighed, det maa have for et agerdyrkende Land at være i Besiddelse af Phosphoritlag, dette Raamateriale til at gjengive den udavlede Jord eller meddele den af Naturen fattige Jord den for Sædearterne saaaer nuværlige Phosphorsyre eller phosphorsure Kalk. For Danmark, der med dets halvanden Million Mennesker let maatte kunne forbruge, ja ligefrem behøve en halv Million R Phosphorit, maatte Phosphoritlag være af stor Vigtighed; men uagtet vi have udstrakte Terrainer af den Dannelse, hvori Phosphoriten især har hjemme, nemlig Kridtformationen*), synes den endnu ikke at være funden andre Steder

*) Rigtignok som det synes kun den øvre Kridtformation.

end i det af Forfatteren paaviste Terrain paa Bornholm;*) og naftet disse Lag have været kjendte af Eieren i et Par Aar, er der mærkeligt nok endnu kun gjort Lidet af Samme til deres Brydning; Lagene ere, ved Stampen, mellem 1 og godt 2 Fod mægtige, og Knolderne indeholde (af en vis Prøve) i 100 Dele

Phosphorsuur Kalk c.	40
Kulsuur — —	7
Leerjord, Jern, Magnesia . . .	8
Sand og Kiselsyre	39
Vand og Organisk	6

saaat sammes Bearbejdning utvivlsomt maatte kunne betale sig. — Tiden vil forandre dette!

*) See Tidsskr. for Physik og Chemi, 6 Aargang S. 257.

Phosphoriten paa Bornholm.

Svar paa Hr. Th. Hoff's Angreb.

I Anledning af mine Meddelelser i Rønne høiere Realskoles Program 1866 og i Tidsskrift for Physik og Chemi 6te Aargang (1867) om den af mig paa Bornholm opda- gede Phosphorit har Hr. Th. Hoff rettet et Angreb mod mig i ovennævnte Tidsskrifts 7de Aargang, hvilket jeg, uagtet den ærede Forfatters ioienfaldende velvillige Interesse for Sagen, og Sammes competente Sikkerhed, dog skal tage mig den ærbødige Frihed at belyse, rigtignok — af visse, let fattelige Grunde — ikke i Tidsskriftet men i denne *Annal*.

Hvem er vel Hr. Th. Hoff (det maa ganske sikkert være min ærede Contubernal fra sidste Naturforsker møde i Stockholm -- og saa Amanuensis ved Univ. miner. Museum), at just han skulde være kaldet til at optræde i denne Sag, og er da Hr. Th. Hoff fremfor nogen Anden særdeles grundig bekendt med disse Phosphoritlag, navnlig med Stampens og med Egnens indre Bygning? --

Af egne Erfaringer yderst ubetydeligt; thi hvormeget læres der vel af en otte Dages flygtig Gjennemreise af Born- holm, og det længe førend „Stampelaget“ var kjendt, hvormeget huskes der vel af det flygtig Sete efter mange Aars Forløb? Saare lidet antager jeg og endnu mindre til derpaa at afsige en begrundet Dom.

Af Andres offentliggjorte Erfaringer maaske lidt mere, i det Høieste saa meget som jeg har skrevet om denne Sag specielt (See: Tidsskrift for Physik og Chemi, 6te Aargang, Side 257 og 7de Aargang Side 33 og 38) og om Bornholm i Almindelighed (See: Lidengeognostisk Veiviser paa Bornholm, 1865, M. Jespersen; en Skitse af Sorthat Kulværk paa Bornholm, 1866, Samme; Bidrag til Bornholms Geotektonik, 1867, Samme, i Naturh. Tidsskrift), samt hvad G. Forchhammer har skrevet (og foredraget) (See: De bornh. Kulformationer, 1837; Danmarks geogn. Forhold, 1835; Danmarks geogr. Forhold 1858; Vidensk. S. Skrifter, f. Ex. fra 1843, 44, 51, 53, 54, 58, 64; Tidsskr. for Landøkonomi, hist og her; Forelæsninger over Danmarks Geognosi; Nord. Univ. Tidsskr.; Meddelelser fra Nat. Forening; Indust. Kvartalsb.); men heri nævnes intet om Stampens Phosphoritlag og meget lidt om Egnens indre Bygning.

Det Hele, Hr. Th. Hoff saaledes kan vide nogen egentlig Besked om, er Stampelagets Mægtighed = c. 2 Fod, dets Fald c. 80° og dets Udstrækning over 1000 Alen. Af disse Factorer alene vil nu Hr. Hoff, der desuden ikke er praktisk Bjergmand, bedømme Lagets Brugbarhed uden at tage Hensyn til mange andre Forhold, som nødvendigviis maa tages i Betragtning, saasom Terrænet, Daggrunden, Grundvandet, Steenmassens Fasthed, locale begunstigende Forhold, m. m.

En saadan Dom maa vistnok ansees for aldeles overilet og flygtig.

Saaledes bliver ogsaa Hr. Hoff's Betragtningssmaaede af Faldet 80° — flygtig, overilet og eensidig, ligesom Sammes Haab og Ønske, at den fremtidige Undersøgelse af Laget vil vise en anden og gunstigere „Faldretning“ (?) er ikke blot overilet men ogsaa orkesløst og dertil næsten menings-

løst: — Det er netop Faldvinklens (Faldets) Størrelse af 80° , der tillader, at Brydningen foretages alene i Phosphorit og ikke tillige i de indesluttende værdiløse Sidelag, Gulvet og Loftet; var Lagets Fald f. Ex. 30° eller 0° , vilde det saa at sige ikke være muligt at bearbejde det uden at borttage betydeligt af Over- eller Underlaget. Ovenfor sagde Hr. Hoff ikke Faldvinkel men Faldretning: Er dette Ord virkelig meent, tillader jeg mig at ansee det for at være bleven brugt meningsløst, indtil Hr. Hoff beviser det Modsatte.*)

Det vil altsaa (da Faldet er 80°) „meget snart være forbundet med ikke ubetydelige Omkostninger at bearbejde det“ (Laget), siger Hr. Hoff men synes at glemme, at Laget ikke blot kan tænkes bearbejdet nedefter men ogsaa udefter i Horizontallinien; og dersom det nu er f. Ex. 3000 Alen langt, vilde det vel tage nogle Aar i det Mindste at gennemarbejde disse 3000 Alen.

Det gaaer Hr. Hoff med denne Bemærkning ligesom med den foregaaende; idet han er kommen ind paa et Terræn, hvor han ikke er hjemme, farer han vild og bliver confus; og i sin saa naturlige Iver for at knuse mig stakkels Provindsiener, frygter jeg virkelig for, han ikke har taget sig rigtig iagt for Phosphoritgrubens gabende Svælg. Gid da en heldig Faldretning, dersom Ulykken skulde være skeet, maatte beskjemende have ført Hr. Hoff ned i Stampemaalens milde, kølende Vande, dog ikke under Stampværkets knusende Møllehjul!

Naar Hr. Hoff anfører som et Beviis mod Stampelagets Brugbarhed, at Kragerø Apatitbrud maatte nedlægges, da er

*) Hvad skulde det vel gjøre, om Faldretningen var nordlig istedenfor sydlig?

dette saa lidet træffende, at Hr. Hoff's Kjendskab til dette Lag neppe synes at være meget større end til Stampelaget; hiint Apatitlag (ved Kragerø) ligger i Hornblendsteen, der som bekjendt plejer at være meget fast og haard, ligesom selve Apatiten er en ganske anderledes fast Masse end vor Phosphorit; imidlertid udbragtes der dog i Løbet af en fem Aar for omtrent 200,000 Rd. Her maa jeg vel bemærke, at Apatit, selv om den er reen, dog ikke er reen phosphorsuur Kalk, saaledes som Hr. Hoff anfører; Apatiten ved Kragerø indeholder ifølge tre Analyser imellem c. 95 og 97% phosphorsuur Kalk. Endelig maa det vel erindres, at Apatit ikke har den relative Værdi i Agerbruget som Phosphorit af disse Knolde. (Sm. ovenstaaende Afhandling, hvor baade Kragerø og dette Forhold er omtalt; derhos bemærke man vel, at denne Afhandling som den staaer i Tidsskr. for Physik og Chemi var skreven og trykt, førend Hr. Hoff's Angreb kom mig ihænde, og det uagtet, at Hr. Hoff's Meddelelse staaer i første Bind, min i andet; begge Bind af Tidsskriftet kom til mig samtidigt).

Idet endelig Hr. Hoff særdeles accentuerer, at Forchhammer er Opdager af Phosphoriten og anfører dette som en Modbemærkning til min Meddelelse i denne Annal for 1866 i en Fortegnelse over Bornholms teknisk vigtige Mineralier, nemlig: „Phosphorit, har tidligere været ubekjendt og er først funden ved Forfatterens Undersøgelser“, skal jeg hertil udtrykkelig fremhæve, at denne min citerede Meddelelse staaer, som anført, i en Fortegnelse over Bornholms teknisk vigtige Mineralier og bør derfor tages i Forbindelse med dette Begreb*). Forchhammer er vistnok den, der

*) Vilde man i Overeenstemmelse med Hr. Hoff's Fremgangsmaade skille Sammes Ord: „Den videnskabelige Ære for Opdagelsen af Phosphoriten tilkommer saaledes Forchhammer“, fra deres For-

først har nævnt Phosphorit fra Bornholm; mere kan neppe Hr. Hoff og rigtignok heller ikke jeg bevise herom, hvorimod jeg dog vil anføre, at Forchhammer i Juli 1851 paa sine Forelæsninger over Danmarks Geognosi angiver, at Sydkystens Grønsandslag rimeligviis**) indeholde phosphorsur Kalk; Lag af Phosphorit nævnes ikke, uagtet Grønsandets Værdi som Gjødningsmiddel omtales med nogen Vidtløftighed; ikke engang i F.s sidste Forelæsninger (for Polyteknikere) over Danmarks Geognosi har jeg truffet noget om Phosphoritlagene herovre; Forchhammer har ikke kjendt dem -- men har havt sin Phosphorit af de hyppigt forekommende enkelte Stykker, der findes spredt paa og nedenfor Sydkystens Grønsandsbakker, dels hidrørende fra Grønsandet, hvori Knolder findes hist og her, dels stundom fra Knoldernes secundære Afleiringssted i Rullesteensdannelserne. Phosphoritens Forekomst som faststaaende Bjergart eller Mineral paa Bornholm maa man altsaa være varsom med at tildele Forchhammer Æren for Opdagelsen af.

Jeg anseer mig da for Opdager af Lag af Phosphorit paa Bornholm ikke blot af det ved Stampen og af Lag „der kunne brydes og anvendes“ men af Lag i det Hele taget; jeg siger Lag og indbefatter derunder, foruden Stampens, visse andre, hvilke jeg dog indtil videre ikke skal offentlig beskrive. Havde Forchhammer kjendt nogen af disse eller andre, da vilde det ikke have været vanskeligt for Hr. Hoff at angive dem ifølge F.s efterladte Papirer.

bindelse med hele Stykket, blev altsaa F. Opdageren af Phosphorit; dette er dog neppe Meningen. Det er vel omtrent en 50 Aar siden, at Berthier bemærkede dette Stof i et Grønsandslag ved Havre: 1842 (?) gjorde Henslow opmærksom paa det i England.

**) altsaa ubestemt.

Det har han ikke; tvertimod ligger der i hans Ord — idet disse indeholde en forblommet Insinuation, at jeg ikke kjender andre Lag uagtet min Angivelse — en temmelig iøienfaldende Tvivl hos Hr. Hoff om, at andre Phosphoritlag virkelig findes herovre; en Tvivl, der tydeligt nok siger, at Hr. Hoff selv ingen andre Lag kjender ifølge Forchhammers Undersøgelser.

Jeg paastaer endvidere, at indtil paalidelige Data foreligge, bliver det meget tvivlsomt, hvorvidt Forchhammer nogensinde har opdaget faststaaende Phosphorit herovre.

Nu synes rigtignok saadanne Beviisgrunde, som dem Hr. Hoff henter fra de danske Landmandsforsamlings Udstilling af Mineralier, nemlig: „1852, Phosphorsuur Kalk af Grønsandet, Bornholm; 1861, Knoller af phosphorsuur Kalk. Af Grønsandet. Arnager, Bornholm“, at være aldeles uomstødelige og afgjørende at have slaaet fast, at Forchhammer tilkommer den videnskabelige Ære for Opdagelsen af Phosphoriten. — Nei, de bevise paa ingen Maade, at F. har kjendt den faststaaende, de bevise ikke engang at F. selv har fundet disse Knoller; ligesaalidt bevises dette af, at „F. omtalte den stadigt paa sine Forelæsninger“ (hvilke?);*) paafaldende er F.s Sparsomhed med trykte Meddelelser om denne Phosphorit; i Videnskabernes Selskabets Skrifter har jeg Intet kunnet finde herom, heller ikke i forskjellige Foredrag og Afhandlinger af F. om Gjødningsarter.***) — Saalænge det ikke er beviist, at Forchhammer har opdaget Phosphorit faststaaende

*) Er F. f. Ex. Opdager af Am. Stobæi paa Bornholm, fordi han nævner den i sine Forelæsninger over Danmarks Geognosi, og fordi den findes i Univ. mineralogiske Museum i Kbh.n.?

**) See f. Ex. Landøk. Tidssk. 1850, 57, 59, 61, 63; Ind. Kvartalsb. 1848, 49.

paa Bornholm, tilkommer ham ikke med Rette Æren for dens Opdagelse.

Og hermed skal jeg henstille, om det ikke er en meget tvivlsom Ret til Ære — den, Hr. Th. Hoff vil tilkjende Forchhammer for Opdagelsen af Phosphoriten (paa Bornholm), og desuden om Vedkommende ikke ere en Smule tilbøielige til at anvende Magt mod Ret ligeoverfor den Svagere.

Rønne, den 20de Mai 1868.

M. Jespersen,

Adjunct.

SKOLEEFTERRETNINGER

I. Examina 1867.

I. Realafgangsexamen af den høiere Grad.

Denne Examen afholdtes i Overensstemmelse med Kirke- og Undervisningsministeriets Skrivelse af 18de Juni dels skriftlig d. 22de - 27de Juni, dels mundtlig d. 15de - 18de Juli. Den blev gennemgaaet af een Discipel

Christian Nicolai Anker Kofoed Hoffmann, Søn af Cand. jur. Kæmner C. Hoffmann i Rønne, født sammesteds d. 29de August 1850, optagen i Skolens 1ste Klasse i Octbr. 1859.

Examens Udfald var følgende:

Dansk	g.
Tydsck	g.
Fransk	g.
Engelsk	g.
Historie	g.
Geographi	mg.
Arithmetik	g.
Geometri	g.
Naturlære	mg.
Naturhistorie	mg.
Skrivning og Tegning .	mg.

Bestaaet med 63 Points.

Foruden Skolens Lærere deltog ifølge Anmodning følgende Herrer i Censuren: Lærer J. Curdts i Engelsk,

Apotheker D a u g a a r d i Naturlære og Naturhistorie, Provst Meyn i Tydsk og Geographi, Amtmand Vedel i Dansk og Engelsk.

2. Hovedexamen.

Den skriftlige Prøve afholdtes d. 12te og 13de Juli, den mundtlige d. 15de—19de.

I Censuren deltog ifølge Anmodning Pastor Christensen i Mathematik, Lærer A. Curdts i Religion, Historie og Geographi, Lærer J. Curdts i Engelsk, Apotheker D a u g a a r d i Naturhistorie, Provst Meyn i Tydsk, Græsk og Geographi, Adjunct Sommer i Tydsk, Latin, Religion og Historie, Amtmand Vedel i Dansk, Engelsk, Latin og Geographi, Physicus Zahrtmann i Naturhistorie.

Ved denne Examen afsluttedes Skolens Undervisning for 2 studerende Disciple i 5te Klasse, nemlig:

1. Frederik Reinholdt Nielsen, Søn af Skolelærer og Kirkesanger Nielsen i Nestelso paa Sjælland, født d. 12te Jan. 1852 i Dysted paa Sjælland, optagen i Skolens første Klasse fra Begyndelsen af Skoleaaret 1861 - 62.
2. Valdemar Stephan Julius Raabye, Søn af Captain, Toldecontrolleur A. C. Raabye i Rønne, født d. 3die April 1852 i Fredericia, optagen i Skolens første Klasse i Mai 1861.

Disse Disciple modtog Skolens Vidnesbyrd om, at de vare modne til at optages i en lærd Skoles 7de Klasse. I de nedenfor anførte Fag, for hvilke der i Bekjendtgj. af 30te Novbr. 1864 kræves en bestemt Talværdi af de opnaaede Examenscharacterer for at kunne opflyttes i 7de Klasse, erholdt de følgende Characterer:

	Nielsen.	Raabye.
Geographi . . .	mg.	mg.
Naturhistorie .	ug. -	mg.
Tydsks	mg.	g.
Fransk	mg.	g.
Religion	ug.	mg.

Resultatet af begge Examina og det derefter afholdte Lærermøde var følgende:

5te Realklasses eneste Discipel udgik efter bestaet Af-gangsexamen.

Af 5te stud. Klasses 5 Disciple dimitteredes 2, i Klassen forbleve 3.

Af 4de Realklasses 3 Disciple opflyttedes 1 i 5te Real-klasse, 2 udmeldtes.

4de stud. Klasses eneste Discipel forblev i Klassen.

Af 3die Realklasses 12 Disciple opflyttedes 11 i 4de Real-klasse, 1 forblev.

3die stud. Klasses 3 Disciple opflyttedes i 4de stud. Klasse.

Af 2den Klasses 11 Disciple opflyttedes 7 i 3die Realklasse, 1 i 3die stud. Klasse, og 3 forbleve.

Af 1ste Klasses 11 Disciple opflyttedes 10 i 2den Klasse, 1 forblev.

II. Disciplene.

Ved Udgivelsen af forrige Aars Indbydelsesskrift var Disciplenes Antal 49. Af disse udgik J. A. P. Lund og H. A. Sonne før Skolens Hovedexamen. Efter Examen dimitteredes 3 og udmeldtes 2, nemlig C. V. A. Borgen og L. N. Wichmann. I Skoleaarets Løb ere J. Thorsen, T. P. K. Pedersen og J. H. Sonne udmeldte.

Ved Skoleaarets Begyndelse bleve følgende nye Disciple optagne:

I 3die stud. Klasse

1. Christian Andreas Hansen, Søn af Kjøbmand C. Hansen i Svanneke.

I 2den Klasse

2. Hermann August Gudme, Søn af Sognepræst J. Gudme i Pedersker Sogn.

I 1ste Klasse

3. Henrik Christian Rasch, Søn af Kjøbmand og Konsul A. Rasch i Rønne.
4. Louis Andreas Christian Raabye, Søn af Captain og Toldcontrolleur A. C. Raabye i Rønne.
5. Hermann Bohn Zahrtmann, Søn af Physicus C. V. Zahrtmann i Rønne.

Nr. 3--5 ere optagne fra Forberedelsesklassen.

6. Thorvald Ellebye, Søn af Kjøbmand A. P. Ellebye i Rønne.
7. Ernst Oluf Antonius Sørensen, Søn af Handelsgartner R. N. Sørensen i Rønne.
8. Carl Andreas Lund, Søn af Skibsfører H. C. Lund i Rønne.
9. Hans Christian Bidstrup, Søn af Kjøbmand J. Bidstrup i Rønne.

I Januar 1868 optoges

10. Peder Johann Byder, Søn af Skibsfører L. W. Byder i Rønne.

Efter denne Afgang og Tilgang har Skolen nu 49 Disciple, som efter den ved Mai Maanedes Begyndelse afholdte Maanedscensur ere ordnede i de forskjellige Klasser saaledes:*)

*) De studerende Disciple ere betegnede ved et bag efter Navnet i Parenthes tilføjet S.

V Klasse.

1. P. T. E. Siersted (S). 2. A. K. Sonne (S). 3. H. F. C. Steenberg (S). 4. J. Bang.

IV Klasse.

1. M. P. M. Jensen (S). 2. C. A. Jensen. 3. P. A. A. Koefoed. 4. C. P. Thomsen. 5. A. R. Kuure. 6. N. P. Espersen. 7. H. K. Kofod. 8. C. T. Erichsen (S). 9. C. R. K. Jensen. 10. P. C. A. Christensen. 11. G. L. Grove (S). 12. N. C. T. Skovgaard. 13. R. P. Rasch. 14. O. M. B. Jensen.

III Klasse.

1. C. A. Hansen (S). 2. S. N. E. Sporsén (S). 3. N. M. Engel. 4. V. C. Rømer. 5. K. O. Pedersen. 6. M. M. Munch. 7. C. P. Clausen. 8. C. L. Wichmann.

II Klasse.

1. P. N. Jensen. 2. A. P. Thomsen. 3. F. L. Sørensen. 4. J. H. Kofoed. 5. P. A. Grove. 6. N. M. Thorsen. 7. L. C. P. Lund. 8. N. J. T. Christensen. 9. H. A. Gudme. 10. H. M. Rasch. 11. P. T. M. Folkmann. 12. N. C. Lund. 13. L. C. Ølsted. 14. J. E. F. Engell.

I Klasse.

1. H. C. Rasch. 2. H. C. Bidstrup. 3. T. Ellebye. 4. H. B. Zahrtmann. 5. O. P. Rasch. 6. P. J. Byder. 7. E. O. A. Sørensen. 8. C. A. Lund. 9. L. A. C. Raabye.

III. Lærerne.

Den 26de Mai 1867 blev Skolens Rektor G. S. Jørgensen af Kongen allernaadigst udnævnt til Professor.

Den 7de Juni 1867 erhvervede Adjunct J. P. Bang Doctorgraden i Philosophi ved Kjøbenhavns Universitet ved paa Latin at forsvare den af ham forfattede og udgivne Afhandling: De auctore Iphigeniæ Aulidensis

IV. Undervisningen.

De ugentlige Undervisningstimer have i det forløbne Skolenaar været fordelte paa de enkelte Lærefag saaledes, som efterfølgende Schema udviser.

Fagene.	V		IV		III		II.	I.	Sum efter Fradrag af Fællestimer.
	R.	S.	R.	S.	R.	S.			
Dansk	2		2		2		4	6	16
Latin		9		8		8			25
Græsk		5		4					9
Tydsck	2	2	1	3		4	5	4	20
Fransk		2		3		5	3		13
Engelsk		4		5		5	3		15
Religion	2	1	2		2		3	3	13
Historie	2	3	2		3		3	3	16
Geographi		1		2		2	2	2	9
Mathematik og Regning	1	5	1	6	1	3	4	5	22
Geometrisk Tegning . .	2		1		1				2
Naturhistorie		2		2		2	2	2	10
Naturlære	4								4
Skrivning	1		2		2		3	5	7
Tegning	1		1		1		2	2	4
Sang		2		2		2	2	2	4
Gymnastik		2		2		2	2	2	6
I Alt ugentlige Timer	38	38	37	38	37	37	38	36	195

Undervisningen har været saaledes fordelt imellem Lærerne:

Rektor: Latin i VS., Græsk	18	T.
Adjunct Hoff: Latin i IIS., Tydsk	28	—
Adjunct Romer: Dansk i IV, III, II, I, Religion	27	—
Adjunct Koefoed: Latin i IVS., Historie i V, IV, II, I, Geographi i III, Skrivning i II, I	28	—
Adjunct Jespersen: Engelsk, Naturhistorie og Naturlære	29	—
Adjunct Dr. Bang: Dansk i V, Historie i III, Geo- graphi i V, IV, II, I, Fransk	25	—
Adjunct Lund: Skrivning i VR., IVR., III, Mathe- matik, Regning og geometrisk Tegning	26	—
Timelærer Kofoed: Tegning	4	—
Timelærer Suhr: Sang	4	—
Timelærer Madsen: Gymnastik	6	—

Undervisningen har i det forløbne Aar lidt store Forstyrrelser ved Sygelighed iblandt Disciplene.

Følgende Pensa ere gennemgaaede:

Dansk.

I Kl. Dansk Læsebog af Matzen er benyttet til Øvelse i Oplæsning og grammatisk Analyse; Digte ere lærte udenad efter samme Læsebog: Nr. 10; 19; 21; 24; 28; 35; S. 24, Nr. 9; S. 30, Nr. 16; S. 39, Nr. 26. Det Vigtigste af Bojesens kortfattede Sproglære til § 47. 3 Stile ugentlig efter Dictat.

II Kl. Dansk Læsebog af Funch, Røgind og Varburg, Digte efter samme Læsebog fra S. 295—315; Bojesens kortfattede Sproglære til „Forskjellige Arter af Sætninger“. 2 Stile om Ugen (Dictat, Gjengivelse af en Førtælling, Breve).

III Kl. Holst's prosaiske Læsebog; Bojesens Sprog-

lære; Digte efter Krossings poetiske Læsebog, forfra til S. 26. 1 Stil om Ugen (Omskrivning af Digte, selvvalgte Fortællinger, der oplyse Ordsprog, lette Skildringer).

IV Kl. Samme Læsebog; samme Sproglære; Digte efter Krossings poetiske Læsebog S. 26 - 39 og S. 51 - 61. 1 Stil ugentlig, i Almindelighed Fortællinger og lette Udviklinger.

V Kl. Thortsens Litteraturhistorie fra Holberg af, hvormed har været forbundet Oplæsning af Stykker af de behandlede Forfattere. Gjennemlæst paa Skolen: Holbergs Erasmus Montanus, den Stundesløse, Brudstykker af Peder Paars og Niels Klims underjordiske Reise, Øhlenschlägers Axel og Valborg samt Stykker af Nordens Guder, Heibergs Kong Salomon og Jørgen Hattemager, Hertz's Svend Dyrings Hus, Paludan-Müllers Dandserinden. Svensk efter Hammerichs Læsestykker. 3 Stile om Maaneden, istedetfor den ene undertiden et mundtligt Foredrag. En Gang om Maaneden er et Digt lært udenad til Fremsigelse.

Latin.

III S. Formlæren efter Madvig. Kjærs latinske Læsebog S. 3 - 36. Cornelius Nepos: Miltiades. Læsebogens danske Stykker ere benyttede til Stiløvelser; friere Øvelser ere foretagne i Slutningen af Skoleaaret.

IV S. Ciceros Tale for S. Roscius fra Ameria. Cæsars Gallerkrig 1ste Bog Cap. 1 - 30. Grammatik efter Madvig. 2 Stile om Ugen foruden mundtlige Øvelser.

V S. Ciceros Laelius, 4de Bog af Livius, 5te Bog af Virgils Æneide. Repeteret Ordfoiningslæren i Madvigs Grammatik. Ugentlig 2 Stile eller 1 Stil og 1 Version.

Græsk.

IV S. Det Vigtigste af Bergs Formlære. Lunds Læsebog S. 7—29.

V S. Xenophons Anab. 3die Bog og Memorab. Socrat. 1ste Bog 3die Kap. til Enden, Herodot 5te Bog Kapp. 36—66, 3die Bog af Odysseen. Bergs Formlære. De vigtigste Regler af Ordfoiningslæren ere meddelte mundtlig.

Tydsck.

I Kl. Lassens Elementarbog S. 1—100 med Forbigaaelse af de danske Stykker. Af Iversens Grammatik Kapitlerne om Artiklen, Substantivernes Deklination, Hjelpeverberne, de regelmæssige Verber og Præpositionerne.

II Kl. Simonsens Læsebog for de lavere Klasser og Mellemlklasserne S. 1—85. Efter Iversens Grammatik det Væsentligste af Formlæren m. Undt. af Kapitlerne om Substantivernes Kjøen og de sammensatte Verber.

III Kl. Samme Læsebog S. 85—169. Efter samme Grammatik hele Formlæren. Efter Wolles Materialier til at indøve Formlæren i Hjemmestil og i mundtlig Stil ugentlig.

IV Kl. Samme Læsebog S. 169—232; 275—288. Efter samme Grammatik hele Form- og Ordfoiningslæren m. Undt. af Kapitlet om Konjunktiv. Hver Uge efter Wolles Materialier til at indøve Syntaxen i Stil afvexlende skriftlig og mundtlig, Realisterne tillige i Skolestil.

V Kl. Møller og Nyborgs Læsebog for de øverste Klasser S. 157—280. Af hver Discipel er maanedlig opgivet et større Stykke af en tydsck Klassiker. Iversens Grammatik og af Wolles Materialier til at indøve Syntaxen Afsnittene om Præpositioner, Adverbier og Conjunctioner.

Hver anden Uge efter Wolløs Materialier en mundtlig Stil; Realisten hver Uge tillige 2 Stile efter Lassens „Opgaver til tydske Stile“, hvoraf den ene altid er skreven paa Skolen.

Fransk.

II Kl. Borrings Manuel de langue française forfra til S. 58. Efter Ingerslevs Grammatik det Vigtigste af Lydlæren, om Artiklerne, Flertalsdannelsen, Talordene. Pronominerne, Hjelpeverberne og de regelmæssige Verber. Dictat af og til.

III Kl. Samme Læsebog S. 41—164. Efter Ingerslevs Grammatik Formlæren indtil Verberne paa otr. Stil paa Skolen en Gang om Ugen.

IV Kl. Pios Læsebog S. 22—97. Formlæren efter Ingerslev. Hver anden Uge er en Stil paa omtrent 8—10 trykte Linier skrevet hjemme.

V Kl. Borrings Etudes littéraires S. 136—141, 235—260, 268—279, 325—379. Paa egen Haand er læst Stykker af Merimées Colomba, Le Sages Værker og Souvestres Dans la prairie; heri er Prøve af og til anstillet paa Skolen. Efter Ingerslevs Grammatik Formlæren og af Syntaxen Læren om Coniunctiv, Infinitiv, Pronominerne og Adverbierne. Hver anden Uge er skrevet 1 Stil hjemme paa 8—10 trykte Linier.

Engelsk.

II Kl. Mariboës engelske Læsebog, 9de til 18de Stykke incl. Mariboës Formlære fra Artiklen til Stedordene.

III R. The Children of the new forest by Marryat, fra S. 5—109 Mariboës Formlære, fra Artiklen til S.

67. Bresemanns Parleur, fra S. 83—94. 1 Stil om Ugen paa Skolen efter Lassens Stiløvelser.

IV R. Samme Bog, fra S. 100—224. Mariboers Formulære, fra Artiklen og ud. 1 Stil om Ugen efter Lassens Stiløvelser.

V R. The Sketch Book af W. Irving; S. 1—3, 18—43, 138—152, 177—187, 305—338. American Notes by Ch. Dickens, S. 12—27, 71—80. Mariboers Formulære, fra Artiklen og ud. Bresemanns Parleur, daglige Talemaader. 1 Stil om Ugen paa Skolen efter Lassens Stiløvelser.

Religion.

I Kl. Balslevs Lærebog til S. 30; Daugaards og Stochholms Bibelhistorie til S. 70; 12 Psalmer efter Psalmebog til Kirke- og Husandagt.

II Kl. Samme Lærebog fra S. 30—65; samme Bibelhistorie fra S. 70; 15 Psalmer.

III Kl. Samme Lærebog fra S. 65—72 og forfra — S. 56; Herslebs større Bibelhistorie til S. 72.

IV Kl. Balslevs Lærebog; Herslebs større Bibelhistorie fra S. 72—159.

V R. Samme Bibelhistorie fra S. 159; Krog Meyers Lærebog fra § 109.

V S. Krog Meyers Lærebog og Herslebs større Bibelhistorie.

Der er i Timerne jævnlig blevet læst i det nye Testamente i alle Skolens Klasser.

Historie.

I Kl. Kofods Udtog af Fædrelandets Historie S. 1—85; af Kofods Fragmentariske Fremstilling af Uistoriens vigtigste Begivenheder S. 1—15.

II Kl. Sidstnævnte Bog S. 15—147.

III Kl. Kofods Udtog af Fædrelandets Historie fra S. 61 (Frederik den 3die) til Enden; Kofods Fragmentariske Fremstilling af Historiens vigtigste Begivenheder fra S. 183 (Ludvig den 14de) til Enden.

IV Kl. Kofods Fragmentariske Fremstilling fra Ludvig den 14de til Enden; de Studerende desuden: Samme Bog: Roms Historie til Aar 44; Realisterne Allens Lærebog fra Christian den 5te til Enden.

VR. Bohrs mindre Lærebog fra Folkevandringen til 1815.

VS. Blochs Lærebog i den nyere Historie; Roms Historie efter Thriges Lærebog.

Geographi.

I Kl. Rimestads mindre Lærebog i Geographien S. 1—28; desuden Danmark, Norge, Sverrig, Rusland, de britiske Øer, Frankrig, Holland og Belgien.

II Kl. Efter samme Lærebog: Holland, Belgien, Spanien, Portugal, Italien, Tyrkiet, Grækenland, Schweiz, Østerrig, Preussen, Tydskland og af Asien det østasiatiske Høiland, Siberien, Turan.

III Kl. Samme Bog: Indledningen, Asien, Afrika, Amerika, Australien.

IV Kl. Samme Bog: Indledningen og Europa.

V Kl. Geographien repeteret efter samme Lærebog.

Mathematik.

III Kl. De geometriske Hovedformer ere gennemgaaede og forklarede; læst de 2 første Capitler af Munds Geometri.

IV Kl. Steens elementære Arithmetik og Læren om Potens; af Munds Geometri fra 3die Capitel til Chorders

Beregning S. 83. En Hjemmeopgave ugentlig i det sidste Halvaar.

V Kl. Rod, Logarithme, Ligninger og deres Anvendelse efter Steens elementære Algebra; Mundts Geometri fra Chorders Beregning til Side 116 om Lighedannede; begge Lærebøger repeterede. En skriftlig Udarbeidelse ugentlig.

Regning.

I Kl. De fleste Disciple have regnet med Brøk, en enkelt har tillige gennemgaaet omvendt og sammensat Reguladetri og Gjennemsnittsregning, og een er endnu ved benævnte Tals Division. Hansens Regneböger.

II Kl. Reguladetri, Gjennemsnitts- og Delingsregning; nogle Disciple tillige Procentregning, og enkelte fremmed Mønt og Decimalbrøk; nogle ere endnu ved Brøk.

III Kl. som II Kl.; en enkelt Discipel har regnet blandede Opgaver efter Hoffmeyers Ledetraad.

IV Kl. Delings- og Procentregning samt fremmed Mønt; enkelte Disciple tillige Decimalbrøk, geometriske og blandede Opgaver efter Hansen og Hoffmeyer, een er endnu ved Brøkövelser.

V R. Reguladetri, Gjennemsnitts-, Delings- og Procentregning.

Naturhistorie.

I Kl. Lützens Begyndelsesgrundene, Pattedyr og Fugle til Vadefugle.

II Kl. Samme Bog, Mennesket og Hvirveldyrene.

III Kl. Samme Bog, Alt undtagen Fiskene og enkelte Forbigaaelser.

IV Kl. Vaupells Plantelære, 2 Udg., Plantens Form og 22 Familier.

V Kl. Lützens Begyndelsesgrundene, Alt. Vaupells

Plantelære, 2 Udg., Alt med enkelte Forbigaaelser. Planter ere blevne samlede. Lidt Geognosi efter Dictat og efter Paijkulls Bog.

Naturalære.

V R. Ørsteds Naturalære, forfra til Bevægelseslære. Petersens Physik, Varme, Magnetisme og Electricitet.

—

I Tegning, Skrivning, Sang, Gymnastik og Svømning er Undervisningen bleven fremmet som sædvanlig.

Forberedelsesklassen.

Efter forrige Aars Examen optoges i Skolens 1ste Klasse: C. Rasch, H. Zahrtmann og L. Raabye. I dette Skoleaar ere indmeldte:

1. Gotfred Daniel Sandorff, født den 31te October 1859, Søn af Skibsbygmester S. i Rønne. Indmeldt den 1ste September 1867.
2. Johan Adolph Frederik Cordua, født den 21de Mai 1858, Søn af Proprietær C. til Vestergaard. Indmeldt den 1ste October 1867.
3. Herman Frederik Koefoed, født den 13de Marts 1861, Søn af Adjunkt K. i Rønne. Indmeldt den 1ste April 1868.

Klassen tæller for Øieblikket 9 Elever i følgende Orden:

1. C. Koefoed. 2. P. Michelsen. 3. C. Hoff. 4. F. Koefoed. 5. F. Cordua. 6. L. Stender. 7. D. Sandorff. 8. E. Meyn. 9. F. Nielsen.

De læste Pensa ere: I Dansk er benyttet Funch, Røgind og Varburgs Læsebog, af nogle Elever Matzens

Læsebog til Indenadslæsning og Udenadslæsning af Digte; Eleverne ere desuden øvede i Bogstaveren, Kjendskab til Ordklasserne, Dictatskrivning eller Afskrivning efter Bog. Daugaards og Stochholms Bibelhistorie, 1ste Parti S. 1—87 og af det nye Testamente til S. 160 med Forbigaaelse af Stykkerne 10—14, 17, 22—26, 28—29; 2det Parti S. 1—44. Geographi: 1ste Parti: Af Rimestads Geographi for Borger- og Almueskoler: Amerika og Australien, og af Rimestads mindre Lærebog i Geographien: Danmark, Norge, Sverrig, Rusland, det britiske Rige, Nederlandene, Belgien, Frankrig. 2det Parti: Hele Geographien efter Rimestads Geographi for Borger- og Almueskoler. Een Discipel har læst samme Bog fra S. 20—52. Tydsk: Lassens Elementarbog S. 20—57, de tydske Stykker. Ved Regneundervisningen har været benyttet Hansens Tavleregningsopgaver 1ste og 2den Del; 1 Time om Ugen har været benyttet til Hovedregning.

Undervisningen i Dansk og Skrivning har været meddelt af Adjunkt Koefoed, i Bibelhistorie, Geographi og Tydsk af Adjunkt Dr. Bang og i Regning af Adjunkt Hoff. Desuden har Klassen haft 2 ugentlige Timer i Gymnastik med Skolens Gymnastiklærer.

V. Videnskabelige Samlinger.

1. Skolebibliotheket

er siden Afslutningen af den i forrige Aars Indbydelsesskrift meddelte Fortegnelse forøget med de nedenanførte Bøger. Tegnet * tilkjendegiver, at Bogen er sendt fra Ministeriet. † betyder Gave fra Andre.

Aarbøger for nordisk Oldkyndighed og Historie, udg. af

- det kongelige nordiske Oldskrift-Selskab, 1866. 4 H.
1867. 1 - 4 H. Kbh.
- *Aarsberetninger fra det kongelige Geheimearchiv.
IV B. 2 H. Kbh. 1867.
- C. F. Allen, De tre nordiske Rigers Historie under Kong
Hans, Christiern den Anden, Frederik den Første, Gu-
stav Vasa, Grevefeiden 1497—1536. III B. 1—2 Afd.
Kbh. 1867.
- †A. M. Le premier guide français. Kbh. 1867.
- The annals and magazine of natural history. No. 113—
120. Fourth series No. 1—4. Lond. 1867—68.
- Apulejus's Amor og Psyche, oversat og indledet af F. Nutz-
horn. Kbh. 1867.
- †O. Arlaud, Fransk Chrestomathie. Kbh. 1867.
- *J. P. Bang, De auctore Iphigeniæ Aulidensis. Haun.
1867. Disputats.
- †A. Berg, Udvalg af den norske Literatur med literær-
historiske Oplysninger og Ordforklaringer. Kbh. 1868.
- †C. J. Broberg, A. B. C. Kbh. 1867.
- †L. S. Borring, Album littéraire ou nouveau choix de
lectures. Deuxième partie. Coph. 1868.
- E. Broby, Modersmålets Sproglære og Retskrivning. Kbh.
1864.
- H. Brøchner, Problemet om Tro og Viden. Kbh. 1868.
- *C. Christensen, Om Glaucon. Kbh. 1867. Disputats.
- H. N. Clausen, Nyt Tidsskrift for udenlandsk theologisk
Litteratur. 1867. 2—4. 1868. 1. Kbh.
- *C. Driebein, Om Sitophobi. Kbh. 1866. Disputats.
- A. Erdmann, Sveriges geologiska undersökning. Atlas
med några ord til upplysning om hvart blad. No. 1—
21. Stockh. 1862—66.
- *T. H. Erslew, Supplement til Almindeligt Forfatter-Lexicon

- før Kongeriget Danmark med tilhørende Bilande. 15 H. Kbh. 1867.
- *Eva Homo, versificeret Novelle. Kbh. 1867.
- C. Fogh og C. F. Lütken, Tidsskrift for populære Fremstillinger af Naturvidenskaben. IV B. 2 4 H. Extrahefte. V B. 1 H. Kbh. 1867—68.
- C. Fogh, Nogle kritiske Bemærkninger om Erslevs Lærebog i den almindelige Geographi for Latinskoler og Seminarier. Kbh. 1867.
- Forslag til en forandret Ordning af det høiere Skolevæsen. I—II D. Christ. 1867.
- J. Franzius, Elementa epigraphices Graecae. Berol. 1840.
- J. u. W. Grimm (R. Hildebrand u. K. Weigand), Deutsches Wörterbuch. V B. 6 7 L. Leipz. 1867—68.
- †J. C. Hald og B. S. Jørgensen, Tidsskrift for Landoekonomie. XII XIV B. Kbh. 1864—66.
- G. K. Hamilton, Nordisk Tidsskrift för Politik, Ekonomi och Litteratur. Mai—Decbr. 1867. Jan.—Mars 1868. Suppl. 1866. Lund.
- *J. C. Hauch, Bemærkninger over nogle ved Christendommen modificerede Oldtidsminder i vore Viser fra Middelalderen, med et kort Tillæg om disse Visers senere Skjæbne og Virkning. Kbh. 1866. Indbydelsesskrift fra Universitetet.
- Hamadryaden. Anden Udg. Kbh. 1856.
- Bajazet og Tiberius. Anden Udg. Kbh. 1852.
- Gregorius den Syvende og Don Juan. Anden Udg. Kbh. 1859.
- Den babyloniske Taarnbygning i Mignature. Kbh. 1830.
- Tvende Digtninger. Kbh. 1837.
- Svend Grathe eller Kongemødet i Roeskilde. Kbh. 1841.

- Søstrene paa Kinnekullen. Kbh. 1849.
- Marsk Stig. Kbh. 1850.
- Æren tabt og vunden. Kbh. 1851.
- Gjengjeldelsen. Kbh. 1854.
- Et Eventyr i Ørkenen. Kbh. 1855.
- Kongens Yndling. Kbh. 1858.
- Charles de la Bussiere. Kbh. 1860.
- Afhandlinger og æsthetiske Betragtninger. Kbh. 1855.
- Æsthetiske Afhandlinger og Recensioner. Kbh. 1861.
- E. Heis, Wochenschrift für Astronomie, Meteorologie und Geographie. 1867 Nr. 19—52. 1868 Nr. 1—18. Halle.
- L. N. Helveg, Den danske Kirkes Historie til Reformationen. 7 H. Kbh. 1867.
- L. Herrig. The British classical authors. Brunsw. 1866.
- II. Hertz, Lystspil. Kbh. 1832.
- Corsarerne. Kbh. 1835.
- Kjærligheds Veie. Kbh. 1836.
- Svanehammen. Kbh. 1841.
- Ninon. Kbh. 1848.
- Valdemar Atterdag. Kbh. 1848.
- Federigo. Kbh. 1848.
- Hundrede Aar. Kbh. 1849.
- Tyrting. Kbh. 1849.
- Scheik Hassan. Kbh. 1851.
- Den Yngste. Kbh. 1855.
- Estrella. Kbh. 1856.
- Stemninger og Tilstande. Kbh. 1839.
- Johannes Johnsen. I—III D. Kbh. 1860.
- †II I B., Dr. Lützens Begyndelsesgrundene af Dyreriget's Naturhistorie kritisk bedomt som Skolebog. Kbh. 1868.
- P. Hjort, Udvalg af Breve fra Mænd og Qvinder skrevne gjennem en lang Række af År. Kbh. 1867.

- *E. Holm, Historisk Tidsskrift. Tredie Række. V B. 2 H. Kbh. 1867.
- Homers Odyssee, erkl. von K. F. Ameis. I—II B. Leipz. 1863—67.
- F. Hultsch, Griechische und römische Metrologie. Berl. 1862.
- *Indbydelsesskrifter fra Latinskolen i Reykjavik for 1866, fra 22 danske Skoler for 1867, fra 30 svenske Skoler for 1866, fra 29 svenske Skoler for 1867, fra 9 norske Skoler for 1867.
- D. Junius Juvenalis' Satirer oversatte og oplyste af L. O. Kjær. Kbh. 1866.
- H. Kolbe, Ausführliches Lehrbuch der organischen Chemie. III B. 2 Abth. 1—2 L. Braunsch. 1868.
- *F. J. Larsen, Om Grændserne for den danske Arverets Anvendelighed i de indlemmede slesvigske Distrikter. Kbh. 1867. Disputats.
- *A. C. P. Linde, Meddelelser angaaende Kjøbenhavns Universitet, den polytechniske Lærestanstalt, Sorø Academi og de lærde Skoler med dertil hørende Realundervisning i Kongeriget Danmark for Aarene 1857—63. 1—3 H. Kbh. 1865—67. 2 Exempl.
- †J. Løkke, Engelsk Grammatik til Skolebrug. Christ. 1867.
- *E. Löffler, Forsøg paa en geognostisk Tydning af Landenes Overfladeforhold. Kbh. 1866. Disputats.
- *J. N. Madvig, Kortfattet græsk Metrik eller Fremstilling af de græske Digteres Versebygning. Første Stykke. Kbh. 1867. Indbydelsesskrift fra Universitetet.
- *Statistiske Meddelelser. VI B. Kbh. 1867.
- †S. C. Müller, Tillæg til Bibellistorien. Kbh. 1868.
- Napoleon III, Julius Cæsars Historie. 8 og 9 H. Kbh. og Leipz. 1867.

- *O. Nielsen, Bidrag til Oplysning om Sysselinddelingen i Danmark. Kbh. 1687.
- R. Nielsen, Om den gode Villie som Magt i Videnskaben. Kbh. 1867.
- Om Hindringer og Betingelser for det aandelige Liv i Nutiden. Kbh. 1868.
- †Oversigt over Undervisningen ved Kunstakademiet samt over de for Adgang til Classerne vedtagne Bestemmelser m. v. Kbh. 1867—68.
- C. V. Paijkull, En Sommer i Island. 3—4 H. Kbh. 1867.
- Pauly's Real-Encyclopädie der classischen Alterthums-wissenschaft. 2 Aufl. Herausgeg. von W. S. Teuffel. I B. 1—2 Hälfte. Stuttg. 1864—66.
- A. Petermann, Mittheilungen aus Justus Perthes's geographischer Anstalt. 1867. VI—XII. Ergänz. 19—22. 1868. I—IV. Gotha.
- Platons Ausgewählte Schriften. Erkl. von C. Cron u. J. Deuschle. I—IV Th. Leipz. 1861—65.
- J. C. Poggendorff, Annalen der Physik und Chemie. 1867. 3—12. 1868. 1—3. Leipz.
- Revue des deux mondes. 1866. 1. 15 Dec. 1867. 1 Janv. —15 Dec. 1868. 1 Janv. 1 Fevr. Par.
- H. F. Rørdam, Ny kirkehistoriske Samlinger. IV B. 1—3 II. Kbh. 1867—68.
- *— Historieskrivningen og Historieskriverne i Danmark og Norge til Reformationen. I. Tidsrummet fra Reformationen indtil Anders Vedel. Kbh. 1867. Disputats.
- *Samling af endnu gjældende Love og Anordninger m. v. af mere almindelig Interesse. udgivne efter Indenrigsministeriets Foranstaltning. Fra 1683—1869. Med Register. Kbh. 1861—67.

- J. C. Schiødte, Naturhistorisk Tidsskrift. Tredie Række. IV B. 3 H. Kbh. 1867.
- M. G. G. Steenstrup, Dansk Maanedsskrift. 1867. I B. 5 og 6 H. II B. 1868. I B. 1—4 H. Kbh.
- I. J. S. Steenstrup, Oversigt over det kongelige danske Videnskabernes Selskabs Forhandlinger og dets Medlemmers Arbejder. 1866. Nr. 5 og 6. 1867. Nr. 1—3. Kbh.
- *Statistisk Tabelværk. Tredie Række. VII B. Kbh. 1866.
- A. Thomsen og J. Thomsen, Tidsskrift for Physik og Chemi. V Aarg. 12 H. VI Aarg. 1—12 H. VII Aarg. 1—2 H. Kbh. 1867—68.
- *C. Thornam, Afbildninger til Brug ved Undervisningen i Zoologie. 5 H. Kbh. 1867.
- Θουκυδίδου Ἐπιγραφή.* Herausgeg. von K. W. Krüger. I B. 2 H. II B. Berlin 1858—61.
- Tidsskrift for Philologi og Pædagogik. VII Aarg. 3 H. Kbh. 1867.
- C. Tychsen, Tidsskrift for Mathematik. 1867. 3—12 H. 1868. 1 og 2 H. Kbh.
- Udvalg af engelske Forfattere. Kbh. 1867.
- †Underviisningsplan for Officeersskolen, tilligemed Bestemmelser for Adgangen og Afgangen. Kbh. 1868.
- †E. Vedel, Meddelelser om Begivenhederne i Slesvig siden den preussisk-østerrigske Invasion. Kbh. 1865.
- †— Bilag til Meddelelser om Preussernes og Østerrigernes Færd i Slesvig. I Saml. Kbh. 1864.
- †— Om Danmarks Befolkning i gamle Dage. Rønne 1868.
- V. H., Endnu et Indlæg i Skolesagen. Kbh. 1867.
- *O. Waage, J. P. Mynster og de filosofiske Bevægelser paa hans Tid i Danmark. Kbh. 1867. Disputats.
- J. S. Welhaven, Samlede Skrifter. I—IV B. Kbh. 1867.

A. Wolff, Den nordamerikanske Borgerkrig. 1 - 5 H. Kbh. 1867.

Desuden har Skolen modtaget til Opbevaring:
Kobberstykker til Flora Danica. 46 H. Det uillumine-
rede Exemplar Nr. 6. Kbh. 1867.

2. Den naturhistoriske Samling

er bleven forøget med

En Teiste, *Uria Brünnichii* S, foræret af Hr. Toldk. Marckmann i Allinge.

En Stork, *Ciconia alba*. B., kjøbt.

En Skallesluger, *Mergus*, foræret af Hr. Kjøbmand A. P. Colberg.

Hvalhvirler og Knogler, foræret af Hr. Kapitain Lund i Rønne.

Et Sæg, foræret af Discipel Chr. Lund.

3. Den mineralogiske Samling

er uforandret.

4. Den fysiske Samling

er bleven forøget med

En Rotator.

En Pyknometerflaske med Vægtlodder.

5. Discipelbibliotheket

har i det forløbne Skoleaar modtaget følgende Tilvæxt:

- Nr.
 1062. „Ude i Skoven“. Dramatiske Scener.
 1063. – 74. Fru Gyllembourg: Samlede Skrifter.
 1075. Illustreret Tidende VIII, 2.
 1076. Goldsmith: Kjærlighedshistorier fra mange Lande.
 1077. V. Topsø: I Solskin og Livsanskuelser. To Fortællinger.
 1078 79. Uffe Hjelms og Palle Løves Bedrifter, beskrevne af en Samtidig.
 1080 – 81. W. Collins: Armadale.
 1082. Skandinavisk Folkemagazin for 1867.
 1083. Illustreret Tidende IX, 1.
 1084 95. C. Bernhards Samlede Skrifter.
 1096. B. Bjørnsen: Fiskerjenten.
 1097. C. Dickens og C. Lever: Spærret.
 1098. R. Watt: Reise gennem Europa.
 1099. Foreningen Fremtidens Nytaarsgave for 1867.

VI. Skolebeneficier.

Beneficium af fri Undervisning for dette Skoleaar har været tilstaaet følgende Disciple:

1. P. T. E. Siersted. 2. H. F. C. Steenberg. 3. J. Bang.
4. C. A. Jensen. 5. P. A. A. Koefoed. 6. N. P. Espersen.
7. H. K. Kofod. 8. C. T. Erichsen. 9. C. P. Thomsen.
10. N. C. T. Skovgaard. 11. C. R. K. Jensen. 12. O. M. B. Jensen.
13. C. P. Clausen. 14. S. N. E. Sporsén.
15. K. O. Pedersen. 16. N. M. Engel. 17. V. C. Rømer.

Reglerne for Uddeling af Fripladser ere følgende:

Af Skolens Discipeltal kan i det Høieste en Trediedel nyde fri Undervisning. For at en Discipel kan opnaae dette

Gode, er det nødvendigt, at han har været idetmindste 1 Aar i Skolen, at hans Flid og Opførsel er tilfredsstillende, og at hans Forældres eller Forsørgeres Trang er bekræftet ved antagelig Attest. Hvert Aar i September indsendes fra Skolen et Forslag om Fripladsernes Fordeling for det følgende Aar (Octbr.—Septbr.), men den endelige Bestemmelse afhænger af Kirke- og Undervisningsministeriet. For de Disciple, som allerede i det forløbne Aar have haft Friplads, behøver ingen ny Uformuenhedsattest at indsendes; dog vil ingen Discipel komme i Betragtning til at beholde Friplads, naar han ikke vedbliver at være værdig og trængende dertil. Men naar en Discipels Forældre eller Forsørgere ønske at forhverve ham dette Gode, da maa de i Tiden fra 23 Aug. til 10 Septb. indsende til Skolen en Attest fra en eller flere bekendte og troværdige Mænd, hvori der gives en bestemt og tydelig Fremstilling af deres Formuesomstændigheder, saasom deres faste eller sædvanlige Indtægters Størrelse, Antallet af deres uforsørgede Børn, om de selv eller Børnene besidde nogen Formue, og da hvor stor den er, om de have Gjæld, og hvormegen, om de eller Disciplen oppebære nogen offentlig eller privat Understøttelse, og deslige. Attesten behøver ikke at ledsages af nogen Ansøgning; dog er det naturligvis Enhver uforment at indsende en saadan, der da som Bilag vil blive tilstillet Ministeriet.

VII. Udtog af Skolens Regnskab

for Finantsaaret 1867--68.

Indtægt.

Beholdningen fra forrige Finantsaar . . .	1493 Rd.	60 $\frac{1}{2}$ Sk.
Forpagtningsafgift af Skolens Jorder . . .	100 —	32 —
Renter af Skolens rentebærende Formue . . .	138 —	3 —
Skolecontingenter	1012 —	24 —
Anden Indtægt	100 —	” —
Tilskud fra den almindelige Skolefond . . .	9700 —	” —
Indeholdt til Dækning af Præmier for Lærerne	257 —	45 —
	<hr/>	
	12801 Rd.	68 $\frac{1}{2}$ Sk.

Udgift.

Lærernes og Pedellens Lønning	8230 Rd.	” Sk.
For Timeundervisning	729 —	” —
Pensioner	750 —	” —
Bibliotheket og videnskabelige Apparater . . .	253 —	63 —
Bygningernes og Inventariets Vedligeholdelse	139 —	61 —
Brændsels- og Belysningsforbrødenheder . . .	287 —	94 —
Skatter og Afgifter	71 —	58 —
Regnskabsføringen	200 —	” —
Forskjellige løbende og ekstraordinære Udgifter	238 —	51 —
Forskud af Præmier for flere Lærere	250 —	45 —
Udsat Kapital	90 —	26 $\frac{1}{2}$ —
Restance	6 —	38 —
	<hr/>	
	11247 Rd.	52 $\frac{1}{2}$ Sk.
lignet med Indtægten	12801 —	68 $\frac{1}{2}$ —

bliver Beholdningen 1554 Rd. 16 Sk.

Schema

over Examinationens Gang ved Hovedexamen i Rønne høiere Realskole 1868.

I. Den skriftlige Prøve

Mandag d. 13de Juli.

- Kl. 8—11. V. Dansk Stil.
- 8—10. IV. Dansk Stil.
- 8—9½. I. Regning.
- 8—9. II. Dansk Stil.
- 3—6. VS. Latinsk Stil; VR. Tydsk Stil.
- 3—5. IV. Regning; III Dansk Stil.

Tirsdag d. 14de Juli.

- Kl. 8—11. VS. Mathematisk Udarbeidelse.
- 8—10. VR., IVR. Engelsk Stil; III. Regning.
- 8—9. I. Dansk Stil.
- 3—6. VS. Latinsk Version.
- 3—5. VR. Regning; IVR. Tydsk Stil; IVS. Latinsk Stil.
- 3—4½. II. Regning.

2. Den mundtlige Prøve.

Onsdag d. 15de Juli.

- Kl. 8 — 9½. V. Naturhistorie. Kl. 8 — 11. IV. Mathematik.
 VR. Naturlære.
 — 9½ — 11. II. Fransk.
 — 12 — 1. V. Religion. — 12 — 1. III. Naturhistorie.
 — 4 — 5½. V. Fransk. 4 — 6½. IV. Tydsk.
 — 5½ — 6½. III. Engelsk.

Torsdag d. 16de Juli.

- Kl. 8 — 10. IV. Naturhistorie. Kl. 8 — 10. II. Tydsk.
 — 10½ — 12. V. Geographi. 11 — 12. I. Dansk.
 12 — 1. III. Dansk.
 — 4 — 5½. V. Tydsk. — 4 — 6. IV. Fransk.
 — 6 — 7. III. Geographi.

Fredag d. 17de Juli.

- Kl. 8 — 9. III. Historie. Kl. 8 — 9. I. Historie.
 — 9 — 10½. IV. Religion. — 9 — 10½. II. Engelsk.
 — 11 — 1. V. Mathematik. — 11 — 12½. II. Religion.
 — 4 — 5. I. Religion.
 — 5 — 7. VR., IVR. Engelsk. — 5 — 6½. IVS., IIIS. Latin.

Lørdag d. 18de Juli.

- Kl. 8 — 9. V. Historie. Kl. 8 — 9. I. Geographi.
 — 9 — 10. IVS. Græsk. — 9 — 10. III. Religion.
 — 10½ — 12. II. Geographi. — 11 — 12. I. Naturhistorie.
 — 4 — 5½. IV. Geographi. — 4 — 5½. III. Tydsk.
 — 5½ — 7. VS. Latin. — 5½ — 7. II. Dansk.

Mandag d. 20de Juli.

- Kl. 8 — 9½. III. Mathematik.
 — 9½ — 11. II. Naturhistorie.
 — 11½ — 1. I. Tydsk.
 — 4 — 5½. VS. Græsk. Kl. 4 — 5½. IV. Historie.
 — 5½ — 6½. III. Fransk. 5½ — 7. II. Historie.

Tirsdag d. 14de Juli Kl. 12 afholdes Svømmeprøve.

Mandag d. 20de Kl. 9 12 afholdes Examen i Forberedelsesklassen.

Tirsdag d. 21de Kl. 11 prøves de til Optagelse i Skolen anmeldte Disciple.

Onsdag d. 22de Kl. 11 offentliggøres Examens Udfald og Omflytningen i Klasserne. Derefter indtræder Sommerferien.

Mandag d. 24de August Kl. 8 begynder Undervisningen i det nye Skoleaar.

Til at overvære den mundtlige Prøve og Bekjendtgjørelsen af Examens Udfald indbydes herved Disciplenes Fædre og Foresatte, samt Enhver, der har Interesse for Skolen.

G. S. Jørgensen.

